

Sigorta Sektörü İçin Yeni Dönem

Burçe BUDANUR

1. Avrupa Birliği Kavşağında Türk Sigorta Sektörü

Ülkelerin sigortacılık sektörünün boyutu ile ekonomik gelişmişlik düzeyi arasında yakın ilişki bulunmaktadır.

Türk sigorta sektörü de son yıllardaki liberalleşme çalışmaları sonucunda gün geçtikçe global trendlere uyum sağlamaktadır.

Ancak, özellikle yasal düzenlemelerde sektörün zayıf kaldığı konular mevcut. Bunlar arasında;

- ❖ Sigortacılık Kanunu Tasarısı Taslağı'nın yasallaşmasını,
- ❖ AB normları ve üye ülkelerin mevzuatları dikkate alınarak Türk Ticaret Kanunu Tasarı Taslağı'ndaki sigorta sözleşme hukukuna ilişkin maddelerin yasal olarak yürürlüğe girmesini,
- ❖ Sigorta aracıları ile ilgili mevzuatın modernizasyonunu,
- ❖ Ürün çeşitliliğini artırmaya yönelik mevzuat değişikliklerini,
- ❖ Uluslararası finansal raporlama standartlarına uyumlulaştırılmasını ve
- ❖ Solvency (yükümlülük karşılama) gerekliliklerinin yapılmasını

sayabiliriz.

Ancak, yıllardır Avrupa'yı takip eden ve mevzuatlarını Avrupa standartlarına göre düzenleyen sektörün tarama sürecinde diğer sektörlerle karşılaştırıldığında çok sıkıntı yaşamayacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda sürecin işleyişi şöyle özetlenebilir;

- İlk olarak Avrupa Birliği Sigorta Sektörü mevzuatı bizlere aktarılacak,
- Daha sonra kendi sigorta mevzuatımız birliğin görüşüne sunulacak,
- Ardından iki tarafın mevzuatlarının sentezinin yapılarak
- Sektörün bir takım hususlarda uyumlu hale getirilmesi için zaman istenecektir.

Sonuçta, Türk Sigortacılık sektörü daha çağdaş çalışma olanaklarına kavuşacaktır.

Avrupa Birliği uyum sürecinde “ürün çeşitliliğinin artırılması” kapsamında Sigortacılık Sektörü için bu yeni dönemde en kapsamlı değişim “Sorumluluk Sigortaları” konusunda yaşanacağı düşünülmektedir. Özellikle “Zorunlu Sorumluluk Sigortaları” artık adım başı karşımıza çıkması bekleniliyor.

2. Sorumluluk Sigortaları

Sorumluluk sigortaları genel anlamda; sigortalının üçüncü şahıslara vereceği zararlar sonucu karşılaşacağı tazminat taleplerini sigorta şirketinin karşıladığı poliçeler olarak ifade edilebilir.

Sorumluluk sigortalarında risk "sorumluluk" tur. Sorumluluk sigortaları ile sigortalı "sorumluluğu"nu kabul etmekte ancak sorumluluğun neticesi olan "zararı karşılama" veya "tazminat ödeme" borcundan kurtulmaktadır. Diğer bir deyişle sorumluluk sigortaları ile sigortalının zarar veya tazminat ödemesine konu davranışları, hile ve kasıt halleri hariç olmak üzere, kusurlu ve kusursuz sorumluluklarının maddi sonuçları, sigorta şirketince güvence altına alınmaktadır.

Diğer sigorta branşları gibi ihtiyaçlar sonucu ortaya çıkan sorumluluk sigortaları, kısa sayılabilecek bir geçmişe sahiptir. İlk uygulamaları 100 yıl önce başlamış ve ülkeden ülkeye, sosyal ve ekonomik gelişmelerine paralel olarak farklı sürelerde ve şekillerde gelişme ve çeşitlenme göstermiştir.

3. Ülkemizde Sorumluluk Sigortaları

Sorumluluk sigortalarını isteğe bağlı ve zorunlu sorumluluk sigortaları olarak ikiye ayırabiliriz.

Zorunlu Sorumluluk Sigortaları kapsamında ülkemizdeki uygulamalar aşağıda yer almaktadır.

3.1. Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası

Karayollarına çıkan her motorlu vasıta, 3. şahısların malına ve canına verebilecekleri zararlara karşı bir sigorta akdi yapmak zorundadır. Bu husus KTK.m.91, f.1'de “işletenlerin bu Kanunun 85. maddesinin birinci fıkrasına göre olan sorumluluklarının karşılanmasını sağlamak üzere mali sorumluluk sigortası yaptırmaları zorunludur” şeklinde belirtilmiştir.

KTK.m.97 hükmü uyarınca, zarar gören, zorunlu mali sorumluluk sigortasında öngörülen sınırlar içinde doğrudan doğruya sigortacı aleyhine dava açabilir.

Sigorta tazminatı, zararın tümünün giderilmesi için yeterli olmadığı takdirde sigortacının yanı sıra işleten ve teşebbüs sahibi veya diğer sorumlular da dava edilebilir. Sigortacı, zarar görene ödediği sigorta tazminatı için zarar verene rücu edebilir.

KTK.m.91 uyarınca işletenler, zorunlu mali sorumluluk sigortasının yaptırıldığını göstermek amacıyla trafik sigortası pulunu araçlarının ön camına yapıştırmaya mecburdurlar. Geçerli teminat tutarları üzerinden zorunlu mali sorumluluk sigortası bulunmayan araçlar trafikten men edilir (KTK.m.91, f.5). Türkiye’de kaza sigortası dalında çalışmaya yetkili olan sigorta şirketleri zorunlu mali sorumluluk sigortasını yapmakla yükümlüdürler (KTK.m.101).

Özetle, Türkiye sınırları içinde, sigortalı aracın işletilmesi sırasında, bir kişinin ölümüne veya yaralanmasına veya bir şeyin zarara uğramasına sebebiyet verilmiş ise, sigortacı, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununa göre, işletene düşen hukuki sorumluluğu, zorunlu sigorta limitlerine kadar temin etmektedir.

3.2. Otobüs Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası

Otobüs yolcularını, sürücüyü ve yardımcılarını yolculuğun başlangıcından sona ermesine kadar (molalar dâhil) güvenlik altına alır. Böylece yolculuk sırasında oluşabilecek ölüm, yaralanma, sakatlanma vb. riskler teminat altına alınır.

3.3. Okul Servis Araçları Zorunlu Ferdi Kaza Sigortası

İçişleri Bakanlığınca hazırlanan ve 21 Mayıs 1992 tarih ve 21234 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan bu yönetmeliğin 7. Maddesinde sigorta zorunluluğu getirilmiştir.

Madde aynen şöyledir; “Minibüs ve otobüslerle okul öğrencilerini taşımak isteyen gerçek ve tüzel kişiler ile kamu kuruluşları, taşıyacakları öğrenciler ve taşımada görevlendirecekleri sürücüler ile bunların yardımcılarını ve rehber öğretmenler için kazalara karşı Karayolları Trafik Kanununun zorunlu kıldığı Mali Mesuliyet (Trafik) sigortası dışında “ferdi kaza sigortası” yaptırmak zorundadırlar”.

3.4. Sivil Havacılık Kanununun Öngördüğü Zorunlu Sigorta

Türk Sivil Havacılık Kanunu Madde 132’ye göre; hava taşıyıcıları, taşıma sözleşmelerinden doğabilecek zararlardan dolayı tazminat taleplerinin teminatı olmak üzere, asgari 124. madde esaslarına göre saptanan sorumluluk sınırları içerisinde mali mesuliyet sigortası yaptırmakla yükümlüdürler. Ayrıca, Türk hava sahasında uçuş yapacak Türk ve yabancı sivil hava araçları için üçüncü şahıslara verilecek zararın teminatı olarak işleten tarafından mali mesuliyet sigortası yaptırılması zorunludur.

3.5. Finansal Kiralama Kanunu Uyarınca Yapılan Zorunlu Sigorta

3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu, finansal kiralamaya konu malın sözleşme süresi içinde hasar ve ziyayı sorumluluğunun ödenen sigorta tazminatı ile karşılanmayan kısmının kiracıya ait olduğu ve kiralayan ortaklığın, mülkiyeti kendisine ait olan finansal kiralama konusu malı sözleşme süresince sigorta ettirmek

zorunda olduğu ancak sigorta primlerini kiracının ödemekle yükümlü olduğu hakkında hükümler içermektedir.

3.6. Ekici Tütünlerin Zorunlu Sigortası

1177 Sayılı Tütün ve Tütün Tekel Kanunu uyarınca Tekel İdaresi ambarında konulan ekici tütünlerin eksperlerce tespit edilen değer üzerinden, yangına karşı sigorta edilmesi zorunludur.

3.7. Tehlikeli Maddeler Ve Tüp gaz Zorunlu Sorumluluk Sigortası

Sigorta Murakabe Kanunu Madde 29 gereğince Bakanlar Kurulu Kararı ile bu iki mecburi sigorta ihdas edilmiştir. Hazine Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından yayınlanan Genel Şartların 1. maddesine göre; “Bu sigorta, yanıcı, parlayıcı, patlayıcı ve yakıcı maddeleri üreten, depolayan, nakleden veya satanların, bu mesleki faaliyetleri nedeniyle, bu maddelerin doğrudan doğruya neden olduğu olaylar sonucu kusurları olsun olmasın üçüncü kişilere verilecek bedeni ve maddi zararlara karşı sorumluluklarını, poliçede yazılı sınırlara kadar aşağıdaki şartlar dairesinde temin eder.”

Sigortacı; yanıcı, parlayıcı ve yakıcı maddeleri üreten, depolayan, nakleden veya satanların, bu mesleki faaliyetleri nedeniyle, bu maddelerin doğrudan doğruya neden olduğu olaylar sonucu, kusurları olsun veya olmasın üçüncü kişilere verdikleri bedeni ve maddi zarar sorumluluklarını belirli limitlere kadar temin eder.

Likit petrol gazı (LPG) üreten firmaların, doldurdukları veya doldurttukları ve yetkili bayileri aracılığı ile doğrudan doğruya tüketiciye ulaştırdıkları tüplerin, kullanılmak üzere buldukları yerlerde infilakı, gaz kaçırmayı, yangın çıkarması sonucu (kusurları olsun veya olmasın) verecekleri bedeni ve maddi zararlar, belirli limitler dâhilinde sigortacı tarafından karşılanır.

3.8. Zorunlu Deprem Sigortası

Deprem sigortası ülkemizde 40 yıldır makul primlerle uygulanmasına rağmen, 17 Ağustos depremi öncesinde sadece 500 bin konut poliçesi mevcuttu ve hasar gören 213 bin konuttan sadece 14 bin konut sahibi deprem teminatı bulunduğu için zararını sigortadan alabilmiştir. Bu durum ise korunmayı zorunlu kılmıştır.

**Zorunlu Deprem
Sigortanızı
Yaptırdınız mı?**

Konutlara Zorunlu Deprem Sigortası getirilmesine ilişkin “Zorunlu Deprem Sigortasına Dair Kanun Hükmünde Kararname” ile ihdas edilmiştir. Böylece zorunlu olarak yapılan yapı sigortaları ile bireylere bir yandan güvenlik, diğer yandan, belirli bir yaşam standardı sağlanmıştır.

3.9. İntifa Konusu Şeyin Mecburi Sigortası

Medeni Kanununun 815. maddesine göre; “Yerel âdetlere göre iyi bir yönetimin gereği olduğu takdirde intifa hakkı sahibi, malikin lehine malı yangına ve diğer tehlikelere karşı sigorta ettirmekle yükümlüdür. Bu durumda veya intifa hakkının sigortalı bir mal üzerinde kurulmuş olması hâlinde intifa hakkı sahibi, hakkının devamı süresince sigorta primlerini ödemekle yükümlüdür.”

3.10. Yeşil Kart Sigortası (Uluslararası Oto Mali Mesuliyet Sigortası)

Yurtdışına araçları ile gidenlerin, gittikleri ülkede araç zorunlu mali sorumluluk sigortası yerine geçerli olan ve üçüncü kişilere verilen maddi ve bedeni zararları temin eden zorunlu bir poliçedir. Yeşil Kart anlaşması imzalamış üye ülkelerde, o ülkedeki sorumluluk hukukunda yer alan hükümleri ve teminatları kapsar.

Ülkemizde uygulanan ve zorunlu olmayan, yani isteğe bağlı sorumluluk sigortaları ise aşağıdaki gibi gruplandırılabilir.

3.11. İşveren Mali Sorumluluk Sigortası

Bu sigorta sistemi, İş yerinde meydana gelecek iş kazaları sonucunda, işverenden talep edilecek tazminat miktarını, SSK'nın sağladığı yardımların üzerindeki ya da dışındaki tazminat taleplerini, yine aynı kurum tarafından işverene karşı iş kazalarından dolayı ikame edilecek rücu davaları sonunda ödenecek tazminat miktarını poliçede yazılı limitlere kadar temin eder.

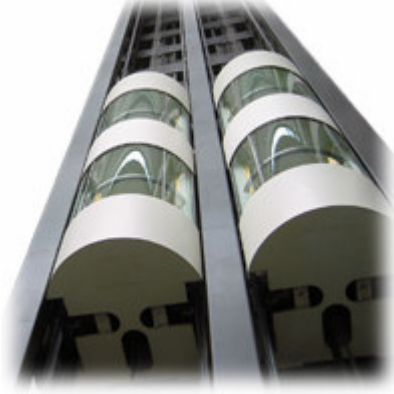
Sigortacı, işyerinde meydana gelebilecek iş kazaları sonucunda, işverene yüklenebilecek hukuki sorumluluk nedeniyle, işverene bir hizmet akdi ile bağlı ve S.S.K.'ya tabi işçiler veya bunların hak sahipleri tarafından, işverenden talep edilecek ve S.S.K.'nın sağladığı yardımların üstündeki ve dışındaki tazminat talepleri ile, yine aynı kurum tarafından işverene karşı iş kazalarından dolayı ikame edilebilecek rücu davaları sonucunda ödenecek tazminat miktarını, poliçede yazılı limitlere kadar temin eder.

Bu poliçe ile verilen teminat, poliçede belirtilen bir üst limit ile sınırlandırılır. Bu limit, toplam çalışan sayısı ve işyerinde oluşabilecek en kötü rizikolar değerlendirilerek belirlenir.

Hasarlar, işyeri kazalarından veya endüstri içerisinde uzun süre sakıncalı ortamlarda bulunmak sonucu oluşabilecek mesleki hastalıklardan doğabilir. Örneğin: mesleki sağırılık. İşletmelerin ve toplumun insan değeri üzerindeki hassasiyetinin yükselmesi, bu sigortanın önemini arttırmıştır. Bu sigorta kapsamındaki riziko sonucu karşılaşılabilecek bir dava, her ölçekteki işletmenin istikrarını ve finansal sonuçlarını olumsuz etkileyebilir. Dava sonucu oluşan tazminatın büyüklüğü, kazanın yapısı ve işletmenin ölçüğüyle bağlantılıdır.

3.12. Asansör, Lift, Asılı Reklâmlarla İlgili Sorumluluk Sigortası

Sigortacı sözleşme ile sürekli bakıma tabi olan marka, tip, kullanım tarzı, taşıma kapasitesi ile bulunduğu yerin adresi poliçede gösterilen asansör veya asansörlerle ilgili olarak meydana gelebilecek kazalar, asansörün taşıyıcı telinin kopması, kabin olmadığı halde kat kapısının açılması, servis istasyonlarındaki liftlerden aracın düşmesi, saç ve pleksi reklâm panolarının düşerek maddi veya bedeni zararlar meydana getirmesi sonucu, üçüncü kişiler tarafından ileri sürülecek tazminat taleplerini poliçede yazılı meblağlara kadar temin eder.

3.13. Üçüncü Şahıslara Karşı Mali Sorumluluk Sigortası

Sigortacı, bir işin yapılması sırasında, üçüncü şahısların ölmesi, yaralanması veya sakatlanması ile yine üçüncü şahıslara ait mallarda kayıp ve hasar meydana gelmesi halinde, poliçede gösterilen sıfat, faaliyet ve hukuki ilişkilerden dolayı sigorta ettirene karşı, üçüncü şahıslar tarafından ileri sürülecek zarar ve ziyan taleplerinin neticelerine karşı, hukuki sorumluluğa dair mevzuat hükümleri çerçevesinde ve belli limitler dâhilinde, sigorta ettirenin hukuki sorumluluğunu teminat altına alır.

Üçüncü şahısların ölmesi, yaralanması ve sıhhatinin bozulması, üçüncü şahıslara ait mallarda ziyan ve hasar meydana gelmesi nedeniyle, poliçede belirtilen sıfat, faaliyet ve hukuki ilişkilerden dolayı, kişiye ileri sürülecek zarar ve ziyan taleplerinin sonuçlarına karşı poliçede belirtilen limitlere kadar karşılar.

3.14. Yangın İnfialak Mali Sorumluluk Sigortası

3.14.1. Kiracının Malike Karşı Sorumluluğu

Sigortacı, kiracının, kiralanan vereceği zarar nedeniyle veya kira intifa kaybına sebebiyet vermesinden doğacak zararları teminat altına alır.

3.14.2. Malikin Kiracıya Karşı Sorumluluğu

Sigortacı, malikin kiralanan bina sebebiyle kiracıya karşı doğacak hukuki sorumluluğunu karşılar. Ödenecek tazminatın hesabında esas tutulacak kıymet, kiracıya ait eşya ve emtianın, yangın poliçesi genel şartları hükümlerine göre bulunacak değeridir.

3.14.3. Malik veya Kiracının Komşuluk Sorumluluğu

Sigortacı bu teminat ile, malik veya kiracının, yangın veya infialak halinin komşu bina ve mallara sıçraması yüzünden vereceği zararları karşılar. Ödenecek tazminatın hesabında esas tutulacak kıymet Yangın Sigortası Genel Şartları hükümlerine göre bulunacak bina ve muhteviyatın değeridir.

3.15. Taşıyıcı Mali Sorumluluk Sigortaları

3.15.1. CMR Sigortası

CMR, Uluslararası Karayollarında yük taşımacılığı için yapılan taşıyıcı sorumluluğu poliçesidir.

Taşıma işini üstlenen taşıyıcıların, karayolu ile gerçekleştirdikleri nakliyeyi anlaşmayı imzalayan ülkelerden birine veya birinden yapmış olmaları gerekir. Taşıyıcının mal sahibine ve üçüncü kişilere olan sorumluluğu son derece geniştir. Mallar hasarsız olarak teslim alınmış olsa dahi, tesliminden sonra meydana gelecek ziya ve hasarlardan taşıyıcı sorumludur. Sigortacı bu sorumluluğu üstlenir.

3.15.2. Ambar Mali Sorumluluk Sigortası

Sigortacı, kamyonla nakliyatı gerçekleştiren sigortalısının, bir kaza sonucu, taşınan malda meydana gelen zarardan dolayı mal sahibine karşı olan sorumluluğunu teminat altına almaktadır.

3.16. Otel Mali Sorumluluk Sigortası

Sigortacı, sigorta ettiren otel sahibi veya otel işletmecisine, otelde kalan müşterilerin yiyecek ve içeceklerden kaynaklanan gıda zehirlenmelerine, otelde konaklama esnasında veya otelin havuz, sauna ve diğer tesislerinde uğrayacakları maddi ve bedeni zarar ve ziyan taleplerine karşı teminat vermektedir.

3.17. Mesleki Sorumluluk Sigortası

Mesleki Sorumluluk Sigortası, işletmeyi, işletme içindeki bir fiili veya danışmanlığı, bu fiillerin gerçekleşmesi sonucunda ortaya çıkabilecek üçüncü şahıs mağduriyetinin doğuracağı finansal kayıplar ve kanuni sorumluluklara karşı korumak amaçlıdır. Dava sonucunda ortaya çıkabilecek veya yasal işlemler için gerekecek temsil masraflarını da kapsar. Bazı profesyonel kuruluşlar, üyelerinin bu sigorta teminatını almasını zorunlu kılabilirler.

Bu sigorta poliçesi, çalışanların değil fakat mağdur durumdaki üçüncü şahısların aşağıda belirtilen durumlardan kaynaklanan zararlarını temin eder:

- ❖ Profesyonel görevin, tedbirsizlik, hata ve ihmal sebebi ile ve kötü niyetle olmaksızın, sigortalı şirket ya da çalışanları, bağlı kuruluşları ya da sigortalı adına faaliyette bulunan tüm taraflarca kötüye kullanılması,
- ❖ Güvenin kötüye kullanılması, yanlış temsil,
- ❖ İşçi veya görevli kişi tarafından dürüst karşıtı olması,
- ❖ Gizli bilgilerin kötüye kullanılması,
- ❖ Çalışan ya da bağlı kuruluşların dürüst olmayan, ihmalkâr davranışları,
- ❖ Tescil, patent ve marka hakları gibi hassas ve değerli varlıkların kötüye kullanılması.

Bu sigorta kapsamında talep edilen tazminat miktarları ve açılan dava sayıları son yıllarda giderek artmaktadır. Sigorta sektöründen alınabilecek uygun teminatlar dışında avukatlar gibi bazı meslek gruplarının kendi aralarında bir fon oluşturarak ilave teminatlar yaratmaları önemlidir.

3.18. Tekne Mali Sorumluluk Sigortası

Sigorta şirketi, sigorta yaptıran donatanın, tekne sahibine karşı meydana gelen zarar ve ziyan taleplerine karşı teminat vermektedir.

4. Sorumluluk Sigortalarındaki Gelişmeler

Avrupa Birliği uygulamaları kapsamında sorumluluk sigortalarının birçoğunun zorunlu hale gelmesi bekleniyor.

Özellikle,

- ❖ Mesleki sorumluluk sigortaları (Doktor, yapı denetim, avukat, güvenlik firmaları, yeminli mali müşavir, mali müşavir ve serbest muhasebeci).
- ❖ Ürün sorumluluk sigortaları
- ❖ Yöneticiler ve idareciler sorumluluk sigortası

önümüzdeki yıllarda ülkemizde de zorunlu hale gelmesi muhtemel sorumluluk sigortaları.

Şimdiden Türk Sigortacılık Sektörü'nü hareketlendiren Sorumluluk Sigortaları'nın uyum süreci kapsamında sektörün lokomotifi olacağına inanıyoruz.

KAYNAKLAR:

1. Sorumluluk (Mesuliyet) Sigortaları, Sadrettin COŞGUN, Güven Sigorta T.A.Ş.
2. Türk Hukukunda Mecburi Sigortalar, Arş. Gör. İlyas ÇELİKTAŞ
3. Sigorta Sektörü, Selma Alkan
4. İnşaattan Doğan Sorumluluk ve Zarar Sigortaları (Yapı Sigortaları), METEZADE, Z., Sigorta Hukuku Dergisi, 1999, S.1, s.68 vd.
5. Kazaların Azaltılmasında Sigortacılığın Rolü", Karayollarında Denetimin Caydırıcılığı, Trafik Sempozyumu, ÖZTEK, Y., Ocak 1996, s.59;
6. Koltuk sigortası, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, AYLI, A., İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü 1993.
7. Otomobil Mesuliyet Sigortalarında Zarar Gören Üçüncü Şahsın Sigortacıya Karşı Doğrudan Doğruya Dava Hakkı, İ.İ.T.İ.A. Dergisi, OMAĞ, M. K., 1973, S.1, s.200 vd;
8. Trafik Kazasında Zarar Gören Üçüncü Şahsın Sigortacıya Karşı Doğrudan Doğruya Alacak Hakkı, ÖZSUNAY, E., İ.Ü.H.F.M., C.XXXII, 1966, S.2*4, s.906 vd.

AR& GE BÜLTEN

ARAŞTIRMA VE MESLEKLERİ GELİŞTİRME MÜDÜRLÜĞÜ
OCAK

9. Trafik Sigortası, VURAL, G., Ankara 1981, s.60 vd.
10. Milliyet İlerleme Raporu'nun şifrelerini çözüyor - ÇALIŞMA HAYATI – SİGORTA, Gülçin Üstün - Ayfer Yıldız
11. http://www.marsh.com.tr/pls/marsh/Home.homepage?page_id=10185&lang=1
12. <http://www.akbank.com/ticari>